

Konvencijo
Sveta Evrope
o ukrepanju
proti
trgovini
z ljudmi

Pravice
žrtev

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Trgovina z ljudmi krši pravice in vpliva na življenje nešteto ljudi v Evropi in drugje po svetu. Z vse večjim številom žensk, moških in otrok, ki so ujeti v krog izkoriščanja in zlorabe, se trguje kot z blagom, in sicer znotraj lastnih držav ali prek meja.

■ Cilji Konvencije Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi, ki je začela veljati 1. februarja 2008, so:

- ▶ preprečevanje trgovine z ljudmi,
- ▶ zaščita žrtev,
- ▶ kazenski pregon vpletenih v trgovino in
- ▶ spodbujanje koordinacije ukrepov na državni ravni in mednarodnega sodelovanja.

■ Konvencija se uporablja za:

- ▶ vse oblike trgovine z ljudmi, bodisi nacionalne ali nadnacionalne, povezane z organiziranim kriminalom ali ne,
- ▶ vse žrtve trgovine (ženske, moške in otroke),
- ▶ vse oblike izkoriščanja (spolno, prisilno delo ali storitve, suženjstvo, prisilno služabništvo ali odstranitev organov, itd.).

■ Glavna dodana vrednost konvencije je poudarek na človekovih pravicah in zaščita žrtev. Konvencija definira trgovino kot kršitev človekovih pravic ter kršenje človekovega dostojanstva in integritete. To pomeni, da so državni organi odgovorni, če ne ukrepajo proti trgovini z ljudmi, ne zaščitijo žrtev in učinkovito ne preiščejo primerov trgovine.

■ Trgovina z ljudmi se pojavlja po vsem svetu in ne pozna meja, zato je konvencija pomembna za države po vsem svetu in je vsem državam odprta za podpis.

KAJ JE TRGOVINA Z LJUDMI?

— Konvencija definira trgovino z ljudmi kot kombinacijo treh elementov:

- ▶ **dejanja:** novačenja, prevoza, premestitve, dajanja zatočišča ali sprejemanja oseb
- ▶ z uporabo določenih **sredstev:** grožnje, uporabe sile ali drugih oblik prisile, ugrabitve, goljufige, prevare, zlorabe pooblastil ali ranljivosti ali dajanja ali prejemanja plačil ali koristi, da se doseže soglasje osebe, ki ima nadzor nad drugo osebo
- ▶ za **namene izkoriščanja:** vsaj izkoriščanje prostitucije ali drugih oblik spolne zlorabe oseb, njihovo prisilno delo ali storitve, suženjstvo ali podobna stanja, služabništvo ali odstranitev organov.

KAKŠNA JE RAZLIKA MED TRGOVINO Z LJUDMI IN TIHOTAPLJENJEM LJUDI?

— Namen tihotapljenja je nezakonit prevoz čez mejo z namenom posrednih ali neposrednih finančnih ali drugih materialnih koristi, medtem ko je namen trgovine z ljudmi izkoriščanje. Poleg tega trgovina z ljudmi ne vključuje nujno prečkanja državne meje, saj lahko poteka znotraj države.

KDO JE ŽRTEV TRGOVINE Z LJUDMI?

■ Žrtev trgovine z ljudmi lahko postane kdor koli – ženske, moški in otroci, ljudje vseh starosti in na vseh družbenih položajih. Ljudje, ki so žrtev trgovine z ljudmi, so na primer prisiljeni v spolne usluge, brezplačno delo ali delo za nizko plačilo, ali jim odstranijo organe. Izkoriščanje pogosto spremlja fizično in čustveno nasilje ter grožnje žrtvam in njihovim sorodnikom.

■ Konvencija določa, da je žrtev trgovine z ljudmi oseba ki je bila novačena, transportirana, premeščena, ki ji je bilo dano zatočišče ali ki je bila sprejeta, in sicer znotraj države ali prek meja, z grožnjo, uporabo sile, z goljufijo, prisilo ali na druge nezakonite načine, za namene izkoriščanja.

■ Otrok je žrtev trgovine z ljudmi ne glede na to, ali so bila uporabljena **sredstva** za novačenje, prevoz, premestitev, dajanje zatočišča ali sprejetje zaradi izkoriščanja.

■ „Soglasje“ osebe za izkoriščanje ni pomembno, če je bilo uporabljeno katero od naštetih **sredstev** (prisila, goljufija, zloraba ranljivosti itd.). Poleg tega se šteje, da je oseba žrtev, če še ni bila izkoriščana, vendar je bila žrtev **dejanj** z uporabo enega od naštetih **sredstev**.

KATERE PRAVICE KONVENCIJA ZAGOTAVLJA ŽRTVAM TRGOVINE Z LJUDMI?

Identifikacija

— Žrtve trgovine z ljudmi morajo biti formalno identificirane kot žrtve, da jih ni mogoče obravnavati kot migrante z neurejenim statusom ali kriminalce. Identifikacijo opravijo posebej izučeni strokovnjaki (policisti, socialni delavci, inšpektorji za delo, zdravniki, osebe, ki nudijo pomoč itd.), ki upoštevajo sprejete postopke in merila za identifikacijo.

Obdobje okrevanja in razmisleka

— Še preden so žrtve identificirane kot takšne, imajo pravico do 30-dnevnega obdobja za okrevanje, pobeg od vpliva trgovcev in razmislek o sodelovanju z oblastmi pri preiskavi kaznivega dejanja trgovine z ljudmi. V tem obdobju jih ni mogoče izgnati iz države in so upravičene do pomoči, tudi če njihovo bivanje v državi ni zakonito.

Pomoč

— Žrtve so ne glede na to, ali so pripravljene sodelovati v kazenski preiskavi ali pričati, upravičene do:

- ▶ ustrezne in varne namestitve,
- ▶ psihološke pomoči,
- ▶ materialne pomoči,
- ▶ nujne medicinske pomoči,
- ▶ storitev prevajanja in tolmačenja,
- ▶ svetovanja in obveščanja,
- ▶ pomoči med kazenskimi postopki,
- ▶ dostopa do trga dela ter poklicnega usposabljanja in izobraževanja, če zakonito prebivajo v državi.

Pravna pomoč

■ Žrtve trgovine so upravičene do informacij glede svojih pravic in vseh s tem povezanih postopkov, in sicer v jeziku, ki ga razumejo. Prav tako imajo pod določenimi pogoji pravico do pravne pomoči in brezplačne pravne pomoči.

Dovoljenje za prebivanje

■ Žrtvam se lahko izda obnovljivo dovoljenje za prebivanje, če tako zahteva njihov položaj ali če morajo ostati v državi zaradi sodelovanja s pooblaščenimi organi, pri preiskavi kaznivega dejanja trgovine z ljudmi. Izdaja dovoljenja za prebivanje ne posega v pravico do azila.

Varstvo zasebnega življenja in identitete

■ Osebnih podatkov žrtev ni dovoljeno javno objaviti in jih je mogoče hraniti zgolj v posebne zakonite namene. Ni jih dovoljeno uporabiti na način, zaradi katerega bi bilo mogoče razkriti njihovo identiteto.

Zaščita med preiskavami in sodnimi postopki

■ Po potrebi se žrtvam in njihovim družinam zagotovi zaščita pred morebitnim maščevanjem ali ustrahovanjem s strani trgovcev. To lahko vključuje fizično zaščito, premestitev, spremembo identitete in pomoč pri iskanju zaposlitve.

Nadomestilo

■ Žrtve trgovine z ljudmi imajo pravico do denarnega nadomestila za škodo, ki so jo utrpeli v rokah trgovcev z ljudmi. Nadomestilo lahko dosodi sodišče, potem ko zaseže imetje trgovcev, ali ga zagotovi država, v kateri je bila žrtev izkoriščana.

Vrnitev v domovino

■ Žrtev je mogoče vrniti v matično državo ob upoštevanju njenih pravic, varnosti, dostojanstva in stanja morebitnih povezanih sodnih postopkov. Ob vrnitvi ji je treba nuditi pomoč za ponovno vključitev v družbo, kot sta izobraževanje in pomoč pri iskanju zaposlitve.

KATERE SO POSEBNE PRAVICE OTROK, KI SO ŽRTVE TRGOVINE Z LJUDMI?

— Otroci imajo poleg zgoraj omenjenih pravic, ki veljajo za vse žrtve trgovine, naslednje posebne pravice:

- ▶ otrokom brez spremstva je dodeljen zakoniti skrbnik, ki jih zastopa in deluje v njihovo korist,
- ▶ izpelje se postopek za določitev identitete in državljanstva otrok in – kadar je to v korist otroka – postopek za odkritje njihove družine,
- ▶ če starost žrtve ni znana, vendar obstajajo utemeljeni razlogi za sum, da je žrtev mlajša od 18 let, se žrtev, dokler starost ni znana, obravnava kot otrok in zanjo veljajo posebni ukrepi za zaščito,
- ▶ otroci so upravičeni do izobraževanja in pomoči, pri čemer se upoštevajo njihove potrebe,
- ▶ pred vrnitvijo v domovino – kadar je to v korist otroka – se izvede postopek za oceno varnosti in tveganja,
- ▶ otroci so med preiskavo in sodnimi postopki deležni posebnih varnostnih ukrepov.

NADZOR IZVAJANJA KONVENCIJE

— Vse države, ki so podpisale Konvencijo Sveta Evrope, redno nadzoruje Skupina strokovnjakov za ukrepanje proti trgovini z ljudmi (GRETA). Naloga GRETE je zagotoviti, da države učinkovito izvajajo določbe konvencije in spoštujejo pravice žrtev.

— GRETA analizira položaj v vsaki državi posebej, pri čemer pripravi poročila o dobrih praksah in pomanjkljivostih ter podaja priporočila, kako v posameznih državah izboljšati izvajanje konvencije. Poročila in priporočila javno objavi, tudi na spletni strani Sveta Evrope za boj proti trgovini z ljudmi.

Za kontakt in dodatne informacije se obrnite na

Sekretariat za Konvencijo Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi
(GRETA in Odbor podpisnic)

Svet Evrope / Council of Europe

F-67075 Strasbourg Cedex

Francija / France

e-pošta / E-mail: Trafficking@coe.int

www.coe.int/trafficking